

**ROČENKA
REGIONÁLNÍHO MUZEA V ČESKÉM KRUMLOVĚ**

2018

Regionální muzeum v Českém Krumlově
Horní ulice 152
381 01 Český Krumlov
IČO 00070572

web: www.muzeumck.cz
e-mail: info@muzeumck.cz
Tel.: 00420 380 711 674

**REGIONÁLNÍ MUZEUM
V ČESKÉM KRUMLOVĚ**

OBSAH

Mgr. Filip Lýsek

Úvodem.....

Výroční zpráva Regionálního muzea v Českém Krumlově za rok 2018.....

Mgr. Petra Effenberková

Dobrodružství archeologie.....

Mgr. Vladimíra Podaná

Od Velké války k republice.....

Mgr. Vladimíra Podaná

Vojáci Velké války v Českém Krumlově.....

Mgr. Ivan Slavík

Kritika bez servítků - na okraj výstavy "Ilustrace knih Adalberta Stiftera" v Památníku – rodném domě Adalberta Stiftera v Horní Plané.....

Mgr. Alice Glaserová

Chodenie s Betlehemom na Českokrumlovsku.....

Mgr. Ivan Slavík

Vzpomínka na Evu Davidovou.....

Závěrečné poděkování.....

ISBN: 978-80-9055657-7-5

I. Úvodem

Stalo se nepsaným pravidlem, že muzejní sezónu s dvouletou pravidelností zahajuje výstava s archeologickou tematikou. Nejinak tomu bylo ve výstavní sezóně 2018, kterou počátkem dubna zahájila výstava s podmanivým titulem *Dobrodružství archeologie*, věnovaná popularizaci oboru, vzbuzujícího zájem i vášně širokého spektra veřejnosti. Program hlavní výstavní sezóny byl cíleně a s náležitým akcentem zaměřen na významná historická a kulturní jubilea roku 2018. Návštěvníci hlavní budovy měli možnost zhlédnout rozsáhlý výstavní projekt věnovaný výročí 100 let od konce 1. světové války a vzniku Československé republiky, původní autorskou výstavu upomínající na půlstoletí od událostí Pražského jara a invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa a spolu s ní rovněž přehledku z grafické tvorby významného českého výtvarného umělce Vladimíra Boudníka, jehož životní osudy byly v pozdních šedesátých letech osobně i umělecky úzce spjaty právě s Českým Krumlovem. Podzimní a zimní výstavní program v hlavní budově byl vyhrazen přehlídce sochařského díla českokrumlovského rodáka, akademického malíře Zdeňka Chmelaře, jehož práce byly představeny v těsné výstavní symbióze s díly německého malíře a grafika Tomislava Lauxe. V rámci externí výstavní činnosti a partnerské spolupráce muzeum navíc podpořilo uspořádání výstavy *Staré mapy království Českého* v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích. V dubnu 2018 byla po bezmála čtyřměsíční provozní přestávce zahájena výstavní sezóna v pobožce muzea - Památníku Adalberta Stiftera v Horní Plané. Pro ty, kteří dosud neměli příležitost, byla do konce května k vidění monografická výstava *Len na Šumavě a Hornoplánsku*, věnovaná historii pěstování lnu a významu lnu v životě člověka a lidových zvycích. Ústředním tématem hlavní sezóny se stala autorská výstava *Ilustrace knih Adalberta Stiftera*, věnovaná českorakouskému spisovateli, malíři a pedagogovi, u příležitosti výročí 150 let od jeho smrti. Návštěvníci se současně mohli těšit na dlouhodobou výstavu *Ze břehů staré Vltavy – příběhy řeky, krajiny a lidí*, instalovanou ve dvoře památníku.

Obsahová náplň a dramaturgie výstavní sezóny skýtala vítanou příležitost k pořádání akcí různorodého charakteru i rozsahu. Nad rámec nabídky komentovaných prohlídek a přednášek k výstavám *Dobrodružství archeologie* a *Od Velké války k republice* vznikl prostor i pro pořádání rozsáhlejších akcí s celodenním programem. Mezi organizačně nejobemnější patřila akce *Vojáci Velké války v Českém Krumlově*, pořádaná v poslední říjnovou neděli 28. 10. k oslavě 100. výročí konce 1. světové války a vzniku republiky, v rámci níž vzniklo v parku za Městským divadlem prvoválečné vojenské ležení s expozicí pod otevřeným nebem, s prezentací výzbroje, výstroje a všednodenního života vojáků na frontě 1. světové války. I přes citelnou nepřízeň počasí, kterou charakterizoval celodenní déšť a mimořádně nízké teploty, akci navštívilo bezmála 1 200 návštěvníků a dalších bezmála 800 využilo možnosti mimořádného bezplatného vstupu do muzea k prohlídce výstavy *Od Velké války k republice*. Mezi tradičními akcemi muzea, které každoročně budí zvýšený zájem veřejnosti, nechyběly *Dny v pravěku v Dobrkovické jeskyni* ani podzimní *Kupecká osada KRUMBENOWE*, jejíž víkendový program absolvovalo rekordních 4 778 návštěvníků. Mimořádně příznivého ohlasu se dostalo rovněž kulturním akcím pořádaným v pobožce muzea v Horní Plané, mezi nimiž dominoval *Adventní lidový jarmark „U Stifterů“*, který během prvního prosincového soboty navštívilo přes 2 tis. návštěvníků. Zcela novou položkou programové nabídky muzea se staly filmové kluby pořádané pod organizačním vedením Českokrumlovského filmového klubu. Cílem osmi večerních programů bylo představit významné režiséry a snímky oceněné na mezinárodních filmových festivalech, archivní snímky uváděné v nové digitální podobě a jiné nekomerční filmy.

Portfolio muzejních aktivit účelně a efektivně doplnila pestrá ediční činnost, obsahově vycházející zejména z kulturních a historických jubileí roku 2018. V kontextu oslav Stifterova roku se muzeum ve spolupráci s rakouskými partnery zapojilo do přeshraničního projektu vedoucího k vydání dvoujazyčné informační brožury *Adalbert Stifter – Básník Šumavy/Adalbert Stifter – Der Wegbereiter*. K výročí 100 let od vzniku republiky vydal Jihočeský kraj ve spolupráci s jím zřízenými kulturními organizacemi propagační brožuru *Historické střípky z jihu Čech* a v závěru roku byla ve spolupráci s vydavatelstvím MH Beroun uvedena na pulty knihkupectví výpravná publikace *Poklady jižních Čech*, představující unikátní sbírkové předměty, významné památky a pozoruhodné objekty, nacházející se ve správě jihočeských muzeí zřízených Jihočeským krajem.

V provozní oblasti bylo hned z počátku roku prvořadým úkolem dokončení závěrečné etapy porekonstručních prací v hlavní budově muzea a stavebně technické adaptace rozvodů vody a elektro v pobožce muzea v Horní Plané, po níž v letních měsících následovalo provedení ochranného nátěru šindelové střechy. V druhé polovině roku byla hlavní pozornost zaměřena na technickou přípravu a zahájení stavební akce „Oprava fasád Regionálního muzea“ a komplexní administrativně - projektovou a organizační přípravu investiční akce „Stavební úpravy toalet“, s plánovaným termínem realizace listopad 2018 – březen 2019. V ekonomické oblasti byla hlavní pozornost upřena na kompletní revizi a aktualizaci vnitřních předpisů a obsáhlou agendu schválených přeshraničních

projektů vč. projektu KRUMBENOWE, financovaného od roku 2018 v rámci Mezinárodní kulturní platformy I-CULT s podporou prostředků EU. Samostatnou položku tvořila administrace výběrových řízení na pořízení nového služebního vozu muzea a výběr dodavatelů pro plánované stavební a investiční akce. V personální oblasti byla hlavní pozornost věnována výběrovým řízením na obsazení uvolněných pracovních míst na provozním úseku. Nedílnou součástí života organizace je i průběžná kontrola její činnosti. V roce 2018 proběhly v muzeu celkem dvě veřejnoprávní kontroly s kladným hodnocením bez pochybení a bez uložení sankcí.

Rozsáhlá organizační příprava a realizace muzejní sezóny by se neobešla bez obětavé práce pracovníků muzea na všech jeho úsecích, za což jim náleží upřímné poděkování. Za projevenou přízeň, podporu a vstřícnost při realizaci vybraných akcí muzea děkuji rovněž externím spolupracovníkům, dobrovolníkům, sympatizantům a přátelům muzea. Jmenovitě bych rád poděkoval Janu Placákovi z Galerie Ztichlá klika za zápůjčku kolekce grafických děl Vladimíra Boudníka pro výstavu *Osmašedesátý v Českém Krumlově a okolí, Vladimír Boudník – závěrečná tvorba*, Městskému divadlu Český Krumlov a Klubu vojenské historie České Budějovice za organizační podporu akce *Vojáci Velké války v Českém Krumlově* a Martinu a Jiřímu Zemanovi za programovou a organizační přípravu filmových klubů. Závěrem bych velmi rád poděkoval zřizovateli muzea, Jihočeskému kraji, za finanční a metodickou podporu, kterou muzeu dlouhodobě a systematicky poskytuje.

Rok 2018 přinesl nejen příznivé zprávy a očekávané události, zastihla nás rovněž smutná zpráva o úmrtí dlouholeté pracovnice muzea PhDr. Evy Davidové. Vzpomínce na tuto významnou osobnost české etnografie se v samostatném příspěvku na závěr ročenky věnuje Mgr. Ivan Slavík. V hluboké úctě vzdáváme čest památce bývalé kolegyni, která i dlouho poté, co ukončila profesní působení v českokrumlovském muzeu, zůstala mu nadále nablízku a zachovávala mu neskrývanou osobní přízeň.

Mgr. Filip Lýsek, ředitel muzea

II. Poslání, síť, expozice

Regionální muzeum v Českém Krumlově (dále jen RMCK) je dle zákona č. 250/2000 Sb. příspěvkovou organizací Jihočeského kraje zapsanou v obchodním rejstříku u Krajského soudu v Českých Budějovicích v oddílu Pr, vložce 432. RMCK plní funkci muzea ve smyslu ustanovení § 10, odst. 6 zákona č. 122/2000 Sb. o ochraně sbírek muzejní povahy, novelizovaného § 2, odst. 3 zákona č. 483/2004 Sb. Zřizuje se za účelem získávat, shromažďovat, trvale uchovávat, evidovat, odborně zpracovávat a zpřístupňovat veřejnosti sbírky muzejní povahy. RMCK je platným členem Asociace muzeí a galerií České republiky.

RMCK je evidováno v muzejní síti jako muzeum s jednou pobočkou. K naplnění své činnosti využívá následující objekty:

1/ Hlavní budova - historický památkový objekt bývalého jezuitského semináře v Českém Krumlově, Horní 152. Tato nemovitost je v majetku Jihočeského kraje a organizaci byla svěřena k hospodaření.
2/ Pobočka - historický památkový objekt rodného domu spisovatele a malíře Adalberta Stiftera (1805 - 1868) v Horní Plané, Palackého 21. Nemovitost je majetkem Města Horní Planá, organizace je nájemcem a zřizuje v objektu stálou expozici, zajišťuje sezónní výstavy a pořádá kulturní akce. Vedoucí pobočky je v pracovním poměru RMCK.

3/ Detašované pracoviště (depozitář) v Netolicích. Nemovitost je majetkem Jihočeského kraje.

4/ 2 garážová parkovací místa pro služební vůz a přívěsný vozík v garáži v budově Státního okresního archivu v Českém Krumlově, Plešivec 228. Nemovitost je majetkem ČR - Státního oblastního archivu Třeboň a prostory jsou využívány na základě průběžně aktualizované smlouvy.

Stálá expozice muzea se nachází ve výstavních sálech 2. patra hlavní budovy RMCK a jejím tématem je Historický obraz Českokrumlovska od pravěku do konce 19. století. Vystavené sbírkové předměty jsou převážně z oborů (sbírkových fondů – podsbírek): archeologie, historie, výtvarné umění, umělecké řemeslo, etnografie, farmacie, staré tisky. Stálé expozici dominuje unikátní keramický model historického jádra Českého Krumlova a barokní jezuitská lékárna s ojediněle dochovaným souborem zařízení barokní officíny. Expozice je opatřena trojjazyčnými popiskami (čeština, angličtina, němčina). Výstavní prezentace ve výstavních sálech 1. patra hlavní budovy RMCK včetně jeho chodbové části obsahově a tematicky navazuje na výstavu *Příběh města Český Krumlov*, která se v muzeu uskutečnila v roce 2010 až 2012. Vystavené sbírkové předměty jsou převážně z oborů (sbírkových fondů – podsbírek): historie, militaria, mapy, plakáty, výtvarné umění, farmacie ad. Výstava je opatřena trojjazyčnými popiskami (čeština, angličtina, němčina).

Stálá expozice v pobočce – Památníku, rodném domě Adalberta Stiftera v Horní Plané má název *Adalbert Stifter a rodný kraj – Adalbert Stifter und seine Heimat*. Texty i popisky v expozici jsou dvojjazyčné (čeština, němčina).

III. Zaměstnanci

V roce 2018 byli v pracovním poměru Regionálního muzea tyto pracovníci:

Plný pracovní úvazek:

Mgr. Filip Lýsek	ředitel
Mgr. Ivan Slavík	vedoucí odborného úseku, historik, knihovník, kurátor sbírek
Jitka Bohdalová	vedoucí provozně ekonomického úseku, ekonomka
Mgr. Petra Effenberková	vedoucí archeologického úseku, archeoložka
Lenka Hůlková	kustodka pobočky, dokumentátorka
Mgr. Martina Vachová	produkční, programová a kulturně výchovná pracovníce, propagační referentka, referentka zahraničních vztahů a asistentka
Lenka Kohoutková	výtvarnice, dokumentátorka
Mgr. Miloslava Caisová	muzejní pedagožka, pracovníce KVČ, dokumentátorka
Mgr. Alice Glaserová	etnoložka, kurátorka sbírek, správkyňe CES
Mgr. Vladimíra Podaná	historička, kurátorka sbírek
Mgr. Lucie Šmahelová, Ph.D.	archeoložka, správkyňe depozitáře, kurátorka sbírkových fondů, dokumentátorka
Radim Hanuš	technik archeologického pracoviště, dokumentátor
Jiří Chládek	konzervátor archeologického pracoviště, pracovník provozu, domovník a údržbář

Jana Linhová	pokladní muzea
Ludmila Buchalová	dozor v expozici, pokladní muzea (do 30. 3. 2018)
David Koleňák	dozor v expozici, pokladní muzea (od 1. 4. 2018)
Katarína Jurčíková	uklízečka (od 21. 3. 2018)
Dana Nagyová	uklízečka (do 24. 3. 2018)

Zkrácený a sezónní pracovní úvazek:

Mgr. Radka Frčková	dozor v muzeu
Ing. Jitka Štěpánková	dozor v muzeu
Ing. Jiřina Kalkušová	dozor v muzeu
Ondřej Leco	dozor v muzeu
Aneta Zlámalová	dozor v muzeu
Miroslava Valíčková	dozor v muzeu
Anežka Pokobová	zpracování mezd
Václav Domin	obsluha plynové kotelny
Bc. Jiří Müller	terénní technik archeologického výzkumu
Mgr. Veronika Puhačová, Ph.D.	organizační, technické zajištění Krumbenowe

Jitka Zabilková	dozor v pobočce muzea
Helena Jeřábková	dozor v pobočce muzea
Miroslava Pečenková	dozor v pobočce muzea
Jana Zemanová	úklid v pobočce muzea
Kristýna Kubíková	úklid v pobočce muzea

Výkony muzea

Přehled výstav v muzeu:

1. „DOBRODRUŽSTVÍ ARCHEOLOGIE“ - 3. 4. 2018 – 24. 6. 2018
2. „OSMAŠEDESÁTÝ V ČESKÉM KRUMLOVĚ A OKOLÍ, VLADIMÍR BOUDNÍK – ZÁVĚREČNÁ TVORBA“ - 20. 6. 2018 – 6. 1. 2019
3. „OD VELKÉ VÁLKY K REPUBLICĚ“ - 18. 7. 2018 – 4. 11. 2018
4. „TOMISLAV LAUX A ZDENĚK CHMELAR - STARÉ SVĚTLO A PRALES VĚDOMÍ“ – 20. 11. 2018 – 6. 1. 2019

Přehled výstav v pobočce, Památníku – rodném domě Adalberta Stiftera v Horní Plané:

1. „LEN NA ŠUMAVĚ A HORNOPLÁNSKU aneb Když ještě len velkou cenu měl“ – dokumentární výstava, 3. 4. – 15. 5. 2018
2. „ILUSTRACE KNIH ADALBERTA STIFTERA“, 9. 6. – 14. 12. 2018
3. „ZE BŘEHŮ STARÉ VLTAVY“ – dokumentární výstava o místech zatopených lipenskou přehradou, 3. 4. – 14. 12. 2018

Přehled autorských a kooperačních výstav mimo muzeum:

1. „STARÉ MAPY KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO“ – autorská výstava originálního mapového souboru z fondu muzea, Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 4. 5. – 26. 8. 2018

Podíl v dlouhodobých výstavách jiných organizací:

Na základě předchozí spolupráce muzeum podporovalo dlouhodobé zápůjčky v muzeích ve Velešíně, Hořicích na Šumavě, Chvalšínách, Frymburku, Lipně nad Vltavou a ve stálé expozici Klášterů Český Krumlov.

Výběr z akcí muzea (dílny, workshopy, přednášky, soutěže, konference ad.)
--

1. **Masopustní úterý u Stifterů** – akce pro veřejnost, Horní Planá, 13. 2.
2. **Jihočeské straky – velikonoční dílna**, Městská knihovna v ČK, 28. 3.
3. **Malování s Leou Konvalinkovou**, workshop pro veřejnost, RMCK, 10. 4.
4. **Psychopati mezi námi** – přednáška prof. Radkina Honzáka pro veřejnost, RMCK, 19.4.
5. **Muzejní noc** – RMCK, 18. 5.
6. **Muzejní noc** – Horní Planá, 9. 6.
7. **Letní řemeslné dílny na muzejním dvorku „u Stifterů“** - Quilling, Horní Planá, 4. 7.
8. **Letní řemeslné dílny na muzejním dvorku „u Stifterů“** - Kosmetická dílna s využitím místních bylin, Horní Planá, 11.7.
9. **Letní řemeslné dílny na muzejním dvorku „u Stifterů“** - Výroba plstěných šperků z vlny a výroba mýdla a parfémů, Horní Planá, 18. 7.
10. **Letní řemeslné dílny na muzejním dvorku „u Stifterů“** - Pyrografie a výroba mýdla a parfémů, Horní Planá, 25.7.
11. **Letní řemeslné dílny na muzejním dvorku „u Stifterů“** - Podmalby na skle a výroba mýdla a parfémů, 1.8.
12. **Letní řemeslné dílny na muzejním dvorku „u Stifterů“** - Tkalcovská dílna, Horní Planá, 8.8.
13. **Letní řemeslné dílny na muzejním dvorku „u Stifterů“** - Tvoření z přírodních materiálů, Horní Planá, 15.8.
14. **Letní řemeslné dílny na muzejním dvorku „u Stifterů“** - Suché plstění vlny od místních chovatelů ovcí, Horní Planá, 22.8.
15. **Letní řemeslné dílny na muzejním dvorku „u Stifterů“** - Drhání náramků, náhrdelníků a výroba mýdla a parfémů, Horní Planá, 29.8.
16. **Veletrh pravěké a středověké kultury - Kupecká osada KRUMBENOWE**, RMCK, 8.9. - 9.9.
17. **Bratři Lumiérové** – francouzský dokument 2016, filmový klub RMCK, 13.9.
18. **Jedenadevadesátníci – skutečný příběh dobrých vojáků 91. regimentu** – přednáška p. Jana Ciglbauera pro veřejnost, RMCK, 19.9.
19. **Tvář** – polské drama 2018, Velká cena poroty na festivalu v Berlíně 2018, filmový klub RMCK, 13. 9.
20. **Svatováclavský den lovců mamutů**, tradiční setkání s pravěkými lovci v Dobrkovické jeskyni, 28. 9. Dobrkovická jeskyně.
21. **Muzejní noc** – RMCK, 29.9.
22. **Zloději** – japonské drama 2018, Vítězný film festivalu v Cannes 2018, filmový klub RMCK, 11.10.
23. **Ručně šitý patchwork** – výtvarná dílna pro veřejnost pod vedením p. Marcely Losenické, RMCK, 21.10.
24. **Spalovač mrtvol** – československý film 1968, filmový klub RMCK, 25.10.
25. **Vojáci Velké války v Českém Krumlově** – akce pro veřejnost k oslavě 100. výročí konce 1. světové války a vzniku republiky, park za Městským divadlem Český Krumlov, 28.10.
26. **Veselé povídání o restaurování** – akce pro veřejnost pod vedením p. Ley Konvalinkové, RMCK, 21.10.
27. **Na sv. Martina** – Tradiční slavnost o svátku sv. Martina ve dvoře muzea „U Stifterů“, Horní Planá, 11. 11.
28. **Adventní lidový jarmark „U Stifterů“** – tvůrčí dílny, předvádění řemesel ad., Horní Planá, 1. 12.
29. **Tři dny v Quiberonu** – německý životopisný film 2018, Cena za nejlepší německý film roku 2018, nejlepší režii, představitelku hlavní role, kameru a hudbu (Německé filmové ceny), filmový klub RMCK, 11. 10.
30. **King Skate** – český dokument 2018, filmový klub RMCK, 8. 11.
31. **Ejznštejn v Guanajuatu** – mexicko-nizozemský film 2015, filmový klub RMCK, 22. 11.
32. **Papírová adventní dílna** – tvůrčí dílna pro veřejnost, RMCK, 9. 12.
33. **Betlémské světlo** – rozdávání betlémského světla. Pořádáno ve spolupráci se skautským oddílem v Českém Krumlově, RMCK, 16.12.
34. **Camino del Norte aneb „Camino creativo“** – cestovatelská přednáška pro veřejnost Mgr. Martiny Vachové, RMCK, 18. 12.
35. **Špalíček** – československý loutkový film 1967, filmový klub RMCK, 20. 12.

Dlouhodobě připravované výstavní, prezentační a vzdělávací projekty:

- „Porta Culturae“, organizační příprava přeshraničních edukačních programů (dílen a workshopů) pro veřejnost se zaměřením na popularizaci archeologie, 2016 ad. (Mgr. Šmahelová, Ph.D.).

Kooperační činnost:

V rámci dlouhodobého partnerství s domácími i zahraničními institucemi posilovalo RMCK spolupráci s Asociací muzeí a galerií ČR, organizacemi zřizovanými v oblasti kultury JČK, Státním oblastním archivem v Třeboni, Státním oblastním archivem, pobočkou v Českém Krumlově, Státním okresním archivem v Českém Krumlově, Národním památkovým ústavem v Č. Budějovicích, Muzeem Fotoateliér Seidel v Českém Krumlově, Institutem Adalberta Stiftera v Linci, Spolkem Adalberta Stiftera v Mnichově, Spolkem Mühlviertler Museumsstraße, muzeem Schlossmuseum Freistadt, muzeem Böhmerwaldmuseum v Pasově, Euroregionem Šumava-Bavorský les, Českou televizí, televizí JTV, Českým rozhlasem, spolkem Kulturvernetzung Niederösterreich.

Vstupné a návštěvnost:

Návštěvnost RMCK v roce 2018

Výstavy a expozice RMCK	21 170
- z toho akce RMCK*	2 404
Rodný dům Adalberta Stiftera	6 112
- z toho akce konané v pobočce	2 630
CELKEM	27 282
Externí výstavy**	3 160
CELKOVÁ NÁVŠTĚVNOST VÝSTAV A AKCÍ MUZEA***	29 912

* nezahrnuje návštěvnost akce Kupecká osada KRUMBENOWE ve dnech 8. - 9. 9. 2018

** dle statistik získaných od partnerů

*** včetně externích výstav

Za plné vstupné	7 027
Za snížené vstupné	4 040
Za rodinné vstupné	1 182
Neplatících*	15 033

*z toho 4 788 neplatících návštěvníků akce Kupecká osada KRUMBENOWE 8. - 9. 9. 2018

Počet otevíracích dnů pro veřejnost	215
Nejvyšší evidovaná denní návštěvnost výstav a akcí muzea (8. 9. 2018)	3 709
- z toho hlavní budova a pobočka muzea – Památník – Rodný dům Adalberta Stiftera	132
- z toho „Kupecká osada KRUMBENOWE“ – 10 – 18 hod.	3 577

* 1. 5. - 31. 12. 2017 provozní uzavírka hlavní budovy muzea z důvodu stavební rekonstrukce.

Vstupné RMCK v roce 2018

V roce 2017 bylo stanoveno základní vstupné v RMCK a v pobočce v Horní Plané následovně:

DOSPĚLÍ	50,- Kč
SLEVY	25,- Kč
RODINNÉ VSTUPNÉ	100,-Kč
ORGANIZOVANÉ VÝPRAVY - ŽÁCI	20,- Kč

V roce 2018 muzeum poskytlo na základě finanční podpory města Český Krumlov a zřizovatele muzea Jihočeského kraje bezplatný vstup na vybrané akce (Májové odpoledne otevřených muzeí a galerií, Kupecká osada KRUMBENOWE 8. - 9. 9. 2018, Svatováclavský den lovců mamutů 28.9.).

V RMCK a v muzejní pobočce proběhlo v rámci tradičních i mimořádných akcí 11 dnů volného vstupu (Muzejní noc 2018 v RMCK a v pobočce muzea, KRUMBENOWE 2018, Akce k oslavě 100.

výročí konce 1. světové války a vzniku republiky, Adventní lidový jarmark „U Stifterů“ ad.).

Český Krumlov CARD:

Regionální muzeum navázalo na spolupráci z předchozích let a smluvně podpořilo projekt Český Krumlov CARD, uzavřený mezi Českokrumlovským rozvojovým fondem, spol. s r.o. a vybranými kulturními institucemi, působícími ve městě – Státní hrad a zámek, Egon Schiele Art Centrum, Museum Fotoatelier Seidel, Kláštery Český Krumlov a Regionální muzeum v Českém Krumlově. Prodej společné vstupenky, tzv. Český Krumlov Card, zajišťuje progresivní slevu 50% na vstup do všech pěti institucí. V roce 2018 se prodalo celkem 88 Český Krumlov CARD, z toho 46 v režimu plného, 38 zlevněného a 2 rodinného vstupného v celkové hodnotě 21 900,- Kč.

Kulturně výchovná, přednášková a konzultační činnost:

Regionální muzeum bylo v roce 2018 pořadatelem a spolupořadatelem 78 kulturně výchovných akcí (přednášky pro školy a veřejnost, řemeslné dílny, workshopy, komentované prohlídky, tematické vycházky, besedy, filmové kluby ad.) s celkovou účastí 3 504 osob. Z tohoto počtu bylo 36 akcí pro děti a mládež s celkovou účastí 1 717 osob. Dnes již tradiční, z organizačního hlediska samostatnou kulturně – výchovnou akcí, byl v pořadí 5. ročník Veletrhu pravěké a středověké kultury – Kupecká osada KRUMBENOWE, který během víkendového programu (8. - 9. 9.) navštívilo 4 778. Návštěvnost akce tím dosáhla svého dosavadního historického maxima.

Systematické přípravě didaktických historických listů, organizaci přednášek, tematických vycházek se přednostně věnovala muzejní pedagožka Mgr. M. Caisová, další přednášky, besedy, komentované prohlídky, tematické dílny a workshopy připravili L. Kohoutková, Mgr. A. Glaserová, Mgr. L. Šmahelová, Ph.D., Mgr. V. Podaná, L. Hůlková a Mgr. I. Slavík.

V rámci své kompetence a oborového zaměření uskutečnili odborní pracovníci muzea celkem 117 konzultací, jejichž nejčastější formou byly badatelské návštěvy.

Archeologie:

Činnost oddělení archeologie za rok 2018

Výstavy

Po dvou letech mělo oddělení archeologie opět tu čest zahájit muzejní sezonu roku 2018 dne 3. dubna vernisáží archeologické výstavy s názvem „Dobrodružství archeologie“, jejíž kurátorkou byla Mgr. Petra Effenberková. Cílem výstavy bylo průřezově seznámit návštěvníky s širokým spektrem archeologické práce i metodiky a důraz byl rovněž kladen i na dnes zcela zásadní spolupráci se spřízněnými vědními obory. Výstava komplexně představila starší i současné výsledky výzkumů na Českokrumlovsku s přihlédnutím k významným amatérským nálezům, které v poslední době nesmírně obohatily poznání nejstarší historie regionu. Poprvé se tak ocitla v záři vitrín i řada konečně konzervovaných a ošetřených nálezů a veřejnost i jejich nálezci tak měli možnost opět obdivovat jejich obnovenou tisíciletou krásu. Nedílnou programovou součástí výstavy byl i interaktivní koutek, hojně vyhledávaný mladšími i staršími návštěvníky a komentované prohlídky pro veřejnost i školní skupiny. Celý dobrodružný příběh archeologie se všemi zajímavostmi však představí sama autorka výstavy v samostatném článku dále v textu.

Edukace

Také v uplynulém roce jsme věnovali pozornost edukačním programům, které jsou vedlejší, leč nikoliv nevýznamnou vzdělávací náplní naší práce. Vyhledávají je především školy jako doplňkovou výuku dějepisných osnov, ale nezapomínáme ani na nejširší veřejnost, které je věnováno několik programů ročně. V roce 2018 se archeologické oddělení RMCK programově podílelo na 3 partnerských akcích (237 návštěvníků) a realizovalo 13 vlastních akcí s celkovou návštěvností 5 556 osob, z toho 525 školních dětí a 5031 z řad veřejnosti.

Dobrkovická jeskyně

Přestože naše hlavní pozornost se z pochopitelných logistických důvodů v současné době soustředí převážně na nově vyrůstající TS v Prokešově zahradě, na jeskyni jsme samozřejmě nezanevřeli. Po dokončení nové TS bude vzhledem ke svému unikátnímu archeologickému kontextu jeskyně i nadále sloužit jako autentické zázemí pro programy se speciální paleoliticky zaměřenou tematikou pro školy i veřejnost. V uplynulém roce jsme jeskyni zabydleli dvakrát – s dětmi ze ZŠ Za Nádražím a na tradiční *Den lovců mamutů* (28.9.)

(Dobrkovická jeskyně v roce 2018 hostila celkem 276 návštěvníků z řad dětí a veřejnosti).

Terénní stanice Prokešova zahrada

V současné době přebírá úlohu hlavního zázemí externích edukačních akcí TS Prokešova zahrada v programové spolupráci s DDM Český Krumlov. Projekt je časově poměrně náročný a od jarních měsíců 2018 zde probíhá výstavba pravěkých objektů (paleolitické teepee, mezolitická chýše, eneolitický vyplétaný dům, hlíněná pícka), na které se v rámci dobrovolnických programů s edukační náplní podílejí také děti z krumlovských základních škol či příměstské tábory.

(V průběhu června, července a srpna se do výstavby zapojilo celkem 171 dětí)

Expozice

Vzhledem k nepřízní podzimního počasí se podařilo po dlouhé době opět přilákat hned několik škol také na naše interní archeologické muzejní programy, které jsou sice standardně nabízeny, ale z pochopitelných důvodů školy dávají přednost programům venkovním. Repasovaná expozice archeologie tak de facto slavila teprve v roce 2018 po třech letech (!) od svého otevření edukační premiéru a několikrát se zaplnila dětmi hrajícími si na badatele a řešícími „složitě archeologické otázky“. Programy byly oboustranně zábavné a prakticky nás motivovaly k další práci na edukačním potenciálu stálé výstavy o nejstarší historii Českokrumlovska.

(Návštěvnost edukačního programu v expozici 2018 činila 76 dětí)

„Příběh ohně, hlíny, šatu a chleba“ pro ČAG ČB

Po prvním ročníku „výjezdní akce“ na objednávku Česko-anglického Gymnázia v Českých Budějovicích v roce 2017 jsme v roce 2018 navázali dalším programem zaměřeným na technologie, které provázejí vývoj lidské civilizace od nejstaršího pravěku. Jeho cílem bylo poukázat na materiály a znalosti, které jsou pro nás v dnešním světě tak důvěrně a samozřejmě známé, aniž bychom vnímali jejich dlouhou historickou kontinuitu a doceňovali zásadní význam jejich objevu. Naučili jsme se společně s nimi pracovat a pokusili se na ně podívat jak pravěkýma tak současnýma očima: jak rozdělat oheň, k čemu všemu je oheň dobrý a která průmyslová odvětví se dodnes bez něj neobejdou? Jak souvisí věstonická Venuše s dnešní architekturou, kde všude nás tento pravěký materiál obklopuje a co bychom bez objevu keramiky dnes doma neměli? Kdy se člověk začal oblékat a proč již nechodíme v kůžích, co má společného vynález přeslenu s dnešním tričkem z obchodu? A jak se stalo, že se dodnes neživíme lovem, proč jíme, co jíme a jak to souvisí s dnešním způsobem života?

Edukační potenciál akce byl ale tentokrát hned dvojnásobný. Na podnět učitelů jsme přijali výzvu uspořádat program jako dvoudenní s cílem dvojitěho vzdělávání „učíme se učením“. Zatímco první den si programem pod naším vedením prošli studenti gymnázia, druhý den byl nabídnut také sousedním základním školám a studenti gymnázia nyní sami v roli novopecených lektorů předali své zkušenosti hned „zatepla“ mladším dětem, čímž si zároveň zopakovali a upevnili své vlastní čerstvě nabyté znalosti. A my jsme zároveň měli možnost v přímém přenosu sledovat a posoudit, kolik informací studenti vstřebali a jak byla naše edukační snaha účinná. Tato inovativní forma se ukázala jako velice efektivní i zábavná a v neposlední řadě také nesmírně inspirativní pro naši další práci.

Na přípravě i realizaci programu se tak kromě Regionálního muzea v Českém Krumlově, Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Archeoparku Netolice o.s. a samostatně činných lektorů podíleli rovněž samotní studenti gymnázia.

(Do dvoudenního programu 28. -29.5. se celkem zapojilo 170 dětí)

KRUMBENOWE

Pátý ročník Kupecké osady KRUMBENOWE, Veletrh pravěké a středověké kultury, proběhl 8. - 9. 9. 2018 v Pivovarské zahradě v Českém Krumlově, přičemž pátek 7. 9. byl vyhrazen opět místním školám. Jako každoročně byla k vidění běžná řemesla a činnosti od paleolitu po středověk, muzeum v zahradě, hry a soutěže i hudebně–divadelní večerní rituál, které jsou již tradiční kulisou naučné procházky napříč tisíciletími. Nosným a tentokrát i trochu slavnostním tématem byla „Hostina minulosti“ – strava a obživa v pravěku a středověku. Návštěvníci se v každé fázi aktivně zapojovali do přípravy pokrmů s možností degustace a přicházeli tak historii doslova „na chuť“. Praktické ukázky byly prokládány tematickými vstupy, „poznávkami“ a odbornými i zábavnými přednáškami, které kromě jedlíků a gurmánů uspokojily i vědymilovné návštěvníky historie. Koncentrovanou exkurzí do minulosti bylo večerní vystoupení, které letos nahradilo obvyklou módní přehlídku. Za zvuku bubnů a chřestidel a víření tanečnic se chronologicky představili zástupci jednotlivých kultur a národů, aby prezentovali svůj oděv, nástroje a obvyklé suroviny či pokrmy; návštěvníci tak měli možnost „v přímém přenosu“ sledovat, jak se postupně vyvíjel vzhled, vybavení i strava od lovců a sběračů po středověké rolníky. Inspiraci pro pravěké či středověké pokrmy jsme hledali v archeologických, etnografických či písemných pramenech. A protože kuchyně našich předků je skutečným kulinářským zážitkem, neodolali jsme a naše oblíbená jídla jsme zpřístupnili návštěvníkům srozumitelnou formou klasických

receptů. A proč vlastně jídlo? Kromě toho, že jsme chtěli symbolicky oslavit půlkulaté narozeniny Kupecké osady, hledáme stále témata, která mohou inspirovat dnešní svět a smysluplně propojují historii se současností. Vedle obvyklého edukačního rámce seznámit veřejnost s každodenním životem a činnostmi našich předků jsme zároveň proto chtěli dnešnímu „Homo Supermarketis“ připomenout, že to není ještě tak dávno, kdy jsme věděli, jak chutná opravdové mléko, jak z něj vyrobit tvaroh, jogurt či sýr, jak stáhnout a vykuchat zajíce či z čeho a jak upéct chléb. A že to, co dnes považujeme za módní „eko“ a „bio“ trendy, ještě donedávna nebylo vůbec ničím zvláštním a patřilo k základním znalostem našich prababiček a pradědečků, jejichž strava byla docela obyčejná, zdravá a... chutná. Strava, která byla a je naší základní potřebou, nás provází již od nepaměti a dělá člověka člověkem.

(Projekt KRUMBENOWE je od roku 2018 financován v rámci programu INTERREG V-A Rakousko – Česká Republika, Mezinárodní kulturní platforma I-CULT ATCZ59. Děkujeme za podporu všem partnerům i projevenou přízeň z řad veřejnosti: i tentokrát jsme trhali rekordy - na programu se podílelo 172 lektorů a historii přišlo v roce 2018 „na chuť“ 4 788 návštěvníků)

Partnerská spolupráce

V roce 2018 jsme se rovněž podíleli na přípravě dvou edukačních programů spřátelených institucí, konkrétně na muzejní noci v archeoparku Březno u Loun při příležitosti „kolaudace“ nově zbudovaného neolitického dlouhého domu a na dětském dnu s pravěkými technologiemi pořádaném Muzeem Podblanicka ve Vlašimi.

(Celková návštěvnost obou akcí čítala 237 dětí a dospělých)

Výzkumy a sbírky

Ke každodenní pracovní náplni arch. odd. však patří zejména terénní projekty a s nimi spojená administrativa. Také v roce 2018 proběhla celá řada drobných a většinou archeologicky negativních akcí vyvolaných stavebními aktivitami v regionu Český Krumlov (oprava komunikace a sítě v Rožmberku nad Vltavou, Brloze a Křemži, rekonstrukce autobusového nádraží v Českém Krumlově, rekultivace lesní tůně Jenín, IS Holkov a několik stavebních rekonstrukcí v Českém Krumlově – v ulicích Formanská, Plešivecká, Linecká).

Za bližší zmínku stojí akce s pozitivním zjištěním:

V Cetvinách pokračoval výzkum v souvislosti s II. etapou sanačního zákroku při rozsáhlé opravě kostela Narození P. Marie z roku 1384. Drobná sondáž v interiéru kostela se soustředila na dokumentaci vrstev odhalených podél severního obvodového zdiva a zejména objev reliktu blíže nedatovaného zdiva z lomového kamene pojeného maltou. Orientováno bylo V - Z směrem a patrně se jedná o torzo starší stavební fáze.

Druhým rokem pokračovaly i práce na odvodnění kostela Nanebevzetí Panny Marie a přilehlého prostoru hřbitova v Rožmitále na Šumavě. Původně raně gotický kostel zmiňovaný již roku 1259, prošel postupně několika přestavbami, naposledy v roce 1909, kdy dostal novogotickou podobu. Městečko Rožmitál bylo založeno ve svažitém terénu, přičemž areál kostela a hřbitova leží v jeho nejnižší části. Sklon terénu přivádí ke kostelu množství vlhkosti, která ohrožuje zejména severní obvodové zdivo. V roce 2017 byla položena nová dešťová kanalizace, která dnes odvádí maximum srážek mimo areál. Odvlhčení zdiva a odvedení vody od severní fasády mají nově zajistit větrací kanály přisazené těsně k obvodovému zdivu. Až 1,5 m hluboký a místy i stejně široký výkop překvapivě nenarušil žádné novověké pohřby. Nečekané jak pro archeology, tak pro projektanty bylo objevení cihelných do půlkruhu tvarovaných zděných pásů, které věcně obcházely obvodové zdivo poblíž severního vstupu do chrámu. Vzniklé půlkruhové výseče byly volné, bez zasypu. Tento nález byl vzhledem k umístění a známému problému vlhnutí zdiva vyhodnocen jako dobové opatření proti vlhkosti, pásy v pravidelných rozestupech bránily přímému dosedání zeminy a terénu k obvodovému zdivu, čímž patrně zabraňovaly maximálnímu měštnání a vzlínání vody. Datačně souvisí s poslední stavební přestavbou kostela.

Práce archeologů se zaměřily i na plochu rekonstruovaného autobusového nádraží ve Velešíně, které se nachází v severozápadním rohu náměstí. Z map 1. vojenského mapování z 2. poloviny 18. století je patrné, že v tomto prostoru stály 2 – 3 měšťanské domy. Ty vzaly za své v 70. letech 20. století, kdy byly strženy, aby uvolnily plochu výstavbě tehdejšího autobusového terminálu, nově renovovaného v roce 2018. V rozměrných jámách pro usazení pilířů nosné konstrukce se na začištěných profilech byly obnaženy zbytky základů kamenného zdiva domů. Dokumentovány byly také fragmenty podlah a hospodářských objektů. V nejsevernější stavební jámě došlo k porušení a obnažení klenby klenutého zahloubeného sklepa, druhotně zasypaného v 70. letech 20. století při demolici domů.

Kromě terénních výzkumů se archeologické oddělení zabývalo řadou „domácích“ muzejních prací, které patří ke každodenní rutině. Vedle zpracovávání nálezů a plnění běžných administrativních úkolů probíhala paralelně také správa a revize starších nálezových zpráv v souvislosti s přechodem na nový databázový program centrální evidence archeologických výzkumů AMČR, jehož provoz byl zahájen v roce 2017. Archeologická mapa České republiky (AMČR) je provozována a spravována

Archeologickým ústavem AV ČR v Praze a v současné době slouží převážně odborné archeologické komunitě pro snazší přístup k informacím, archivním materiálům a centralizaci veškerých dat. Databáze však do budoucna umožní nahlížet archeologům „pod pokličku“ také zájemcům z řad laické veřejnosti.

Archeologická sbírka zaznamenala v roce 2018 několik drobných přírůstků, ať již z vlastních terénních výzkumů či jako příspěvek nálezců z řad veřejnosti. Mezi mimořádné nálezy tak patří např. dýčka ze střední doby bronzové, kterou náhodně našel na poli a příkladně do muzea odevzdal pan Pluhař. Obraz střední doby bronzové na Českokrumlovsku je zatím poměrně nejasný a nálezy vzácné a nekomplexní, proto je tato dýčka pro nás další cennou stopou a důležitým kamínkem do mozaiky, z níž se postupně vykresluje prehistorický příběh našeho regionu. Z polních sběrů pochází také soubor drobných kovových předmětů denní potřeby či součástky oděvů středověkého a novověkého stáří, které muzeu daroval pan Schwarz z Kájova. Oběma patří naše poděkování.

Návštěvnost edukačních akcí:

Partnerské akce:

Muzejní noc v Březně u Loun (NEOLITICA) – 157 lidí

Den v pravěku (Muzeum Podblanicka Vlašim) – 80 dětí

Interní akce (RM expozice archeologie):

24.9. ZŠ Za Nádražím (27 dětí)

26.9. Gymnázium Český Krumlov (25 dětí)

22.6. Den otevřených dveří v muzeu (program Mgr. M. Caisové, stanoviště archeologie, ca 150 dětí)

5.11. ZŠ Plešivec (24 dětí)

TS Prokešova zahrada (dobrovolnické programy výstavby)

6.6. ZŠ Za Nádražím (24 dětí)

7.6. ZŠ Za Nádražím (23 dětí)

8.6. ZŠ Za Nádražím (23 dětí)

26.7. příměstský tábor M-Tes ČB (30 dětí)

23.8. příměstský tábor M-Tes ČB (41 dětí)

27.8. příměstský tábor DDM CK (30 dětí)

Dobrkovická jeskyně

27. 9. ZŠ Za Nádražím (23 dětí)

28.9. Den lovců mamutů pro veřejnost (253 lidí)

ČAG ČB „Příběh ohně, hlíny, šatu a chleba“

28.-29.5. ČAG ČB (95 + 75dětí)

Krumbenowe

7.9.pro školy ZŠ Kaplická, Za Nádražím, Chvalšiny - (85 dětí)

8.-9.9. 4778 lidí

Statistické shrnutí návštěvnosti edukačních akcí:

	Školy:	Veřejnost:
Dobrkovická jeskyně:	23	253
Krumbenowe	85	4 778
ČAG ČB	170	
TS Prokešova	171	
RMCK	76	

Celkem	525	5031

(Externí partnerské akce: 237 návštěvníků)

Knihovna:

Knihovna RMCK není veřejnou knihovnou ve smyslu zákona 257/2001 Sb., O knihovnách

a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, její funkce je určena pro vnitřní potřeby muzea a pro veřejné prezenční využití na základě badatelského řádu.

K 31. 12. 2018 činil počet knihovních jednotek 5 713 kusů. Roční přírůstek byl 51 evidenčních čísel knihovny. Knihovna měla 8 registrovaných uživatelů, počet výpůjček činil 112 kusů, zejména pro badatele, příruční knihovny odborných pracovníků a jako exponáty v expozicích a výstavách. Výdaje na knižní fond činily 9 104,- Kč. K běžnému konzultačnímu využití byla využívána i příruční knihovna v Památníku Adalberta Stiftera v Horní Plané. Pro katalogizaci fondu knihovny je využit počítačový program CLAVIUS.

V.

Rozbor hospodaření za rok 2018

Organizace hospodařila v roce 2018 s kladným výsledkem.

Výsledek hospodaření: **52 410,44 Kč**

Po rekonstrukci topení, depozitářů a vstupních dveří v muzeu byl zahájen provoz pro návštěvníky v dubnu 2018.

Výnosy organizace za rok 2018

Plán 13 899 tis. Kč

Skutečnost 13 533 tis. Kč

Z toho:

Příspěvky na provoz v roce 2018 13 100 tis. Kč z toho 600 tis. převedeno se souhlasem zřizovatele do fondu investic

Rozpuštění transférů 196 tis. Kč

Vlastní tržby organizace činily 680 tis. Kč

- na příjmu ze služeb se vybralo o 80 tis. Kč více oproti plánovanému rozpočtu

Náklady organizace činily v roce 2018

Plán 13 899 tis. Kč

Skutečnost 13 480 tis. Kč

Čerpání položky *Spotřeba energie účet 502* nižší čerpání oproti plánovanému rozpočtu o 250 tis. Kč. /V souvislosti s provedenou rekonstrukcí otopné soustavy a depozitářů a uzavřením muzea pro návštěvníky v r. 2017 došlo při vyúčtování k vrácení přeplatku za energie v celkové výši 108 tis. Kč

Opravy a udržování účet 511 nižší čerpání o 191 tis. Kč - dokončení opravy fasády v r. 2019

Ostatní služby účet 518 - vyšší čerpání o 306 tis. - výrazně posílena propagace muzea po roční provozní přestávce

Mzdové náklady účet 521 nižší čerpání o 61 tis. Kč (dlouhodobá nemoc u 2 zaměstnanců leden až březen)

Zákonné sociální náklady účet 524 nižší čerpání o 19 tis. Kč

Zákonné sociální náklady účet 527 vyšší čerpání o 9 tis. Kč průběžné vzdělání zaměstnanců (GDPR)

Jiné poplatky a daně účet 538 vyšší čerpání o 4 tis. - zvýšení místního poplatku za vjezd do města

Odpisy účet 551 vyšší čerpání o 45 tis. Kč - nové auto, software pro archeology

Ostatní náklady účet 54x nižší čerpání o 180 tis. Kč (nákup sbírek byl realizován z investičního fondu),

Drobný dlouhodobý hmotný majetek účet 558 - náklady nižší o 14 tis. Kč, pořízený majetek - šicí stroj, fotoaparát, digitální měřidla vlhkosti, vlnka, stojan na televizi, notebook, počítač, monitory

Zaměstnanci

průměrný evidenční počet zaměstnanců 16

průměrná měsíční mzda v roce 2018 29 942,00 Kč

Peněžní fondy

Fond odměn (účet 411) zůstatek je 327,-- Kč

Rezervní fond (účet 413) zůstatek je 777 tis. Kč

Investiční fond (účet 416) zůstatek 4 310 tis. Kč

tvorba fondu - z odpisů 472 tis. Kč, dotace od zřizovatele 2200 tis. Kč

čerpání fondu – 582 tis. Kč

- 440 tis. Kč pořízení DHM služební auto
- 88 tis. Kč pořízení DNM
- 54 tis. Kč nákup sbírkových předmětů

Pohledávky – po lhůtě splatnosti do 30 dnů ve výši 17 829,-- Kč /uhrazeny v průběhu ledna 2019/

Závazky – ve lhůtě splatnosti

Péče o majetek

Po rekonstrukci topení a depozitářů, která proběhla v r. 2017, byla provedena oprava parket za 184 tis. Kč. V říjnu byla zahájena oprava fasády budovy muzea za 198 tis. Kč, pro nepřízeň počasí budou práce dokončeny v r. 2019. Byly restaurovány sbírky za 213 tis. Kč, oprava a výměna požárních hlásičů za 61 tis. Kč, malířské práce v budově muzea v Č. Krumlově a v pobočce v H. Plané za 36 tis. Kč. Zakoupeno bylo nové služební auto VW Caddy za 440 tis. Kč, archeologické pracoviště bylo vybaveno softwarem pro trojrozměrnou dokumentaci sbírkových předmětů za 88 tis. Kč. V listopadu 2018 byla zahájena rekonstrukce toalet pro návštěvníky muzea, dokončena bude v březnu r. 2019.

Ostatní

Náklady příštích období účet 381 – pojistné, předplatné časopisů, členský příspěvek ICOM, předplatné zákony online, internet

Dohadné položky účet 389 – na účet je účtováno ve výši uhrazených záloh na energie

Transfery na pořízení dlouhodobého majetku účet 403 - investice do modernizace budovy r. 2009

Opravy předcházejících účetních období účet 408 – zbytková částka po vyúčtování dohadné položky na Zemskou výstavu v r. 2013

Různé

V rámci projektu „Mezinárodní kulturní platforma I-CULT, program INTERREG V-A Rakousko-Česká republika zajišťovalo muzeum pro Jihočeský kraj realizaci, koordinaci a organizaci veletrhu Krumbenowe v Českém Krumlově, v celkové částce 176 tis. Kč.

V rámci přeshraničního projektu Interreg Rakousko – Česká republika bylo muzeum partnerem v malém projektu „Vzpomínkový rok na Adalberta Stiftra“ k příležitosti 150. výročí úmrtí A. Stiftra. Na projektu se muzeum podílelo finančně ve výši 13 tis. Kč. Součástí vzpomínkového roku byla i vernisáž výstavy *Adalbert Stifter v ilustracích* dne 9. 6. 2018 v pobočce muzea v Památníku Adalberta Stiftera v Horní Plané, vydání propagačního materiálu atd.

Vypracovala: *Jitka Bohdalová*, ekonom

VI.

Propagace, marketing

Muzeum poskytuje základní a programové informace na samostatné internetové adrese: www.muzeumck.cz. Internetové stránky jsou přístupné ve třech jazykových mutacích (čeština, angličtina, němčina). Pozvánky, annonce a informační články k hlavním sezónním výstavám a k akcím byly v průběhu roku zveřejňovány ve vybraných tištěných periodikách (MF dnes, Českokrumlovský deník, Zpravodaj města Český Krumlov, Ozvěny, Kulturní kalendář, Turista ad.), na internetovém portálu Oficiálního informačního systému Města Český Krumlov: www.ckrumlov.cz, internetových stránkách www.kulturni-most.cz a dále prostřednictvím informačních a kulturních relací Českého rozhlasu České Budějovice, České televize (ČT1, Regionální vysílání ČT) a regionální televize JTV.

V oblasti propagace a marketingu byl kladen zvýšený důraz jak na propagaci tradičních, tak i mimořádných akcí v Českém Krumlově i v pobočce muzea Památníku – Rodném domu Adalberta Stiftera v Horní Plané. Zvýšený objem prostředků byl vyčleněn na propagaci v pořadí již 5. ročníku Veletrhu pravěké a středověké kultury – kupecká osada KRUMBENOVE, pro nějž byl nad rámec standardní propagace zajištěn výlep na billboardových a bigboardových plochách na silniční trase Český Krumlov a České Budějovice. Zvýšená finanční podpora byla poskytnuta propagaci výstav a akcí k oslavě výročí 100 let od konce 1. světové války a vzniku republiky. Samostatné propagace v podobě rozsáhlého výlepu se dostalo rovněž adventnímu jarmarku v Horní Plané, jehož program přilákal rekordních 2050 návštěvníků. Muzeum se finančně podílelo na vydání propagačních brožur a publikací *Adalbert Stifter – básník Šumavy*, *Historické střípky z jihu Čech* a *Poklady jižních Čech*. Potřeba operativně sdílet aktuální informace vedla k intenzivní propagaci muzea na sociálních sítích a stálé aktualizaci informací na turistických a informačních serverech. V roce 2017 muzeum využilo

možnosti prezentace na několika domácích a zahraničních veletrzích cestovního ruchu:
Go a Regiontour, Brno, 18. – 21. 1. 2018.
Holiday World, Praha, 15. - 18. 2. 2018
TravelFest, České Budějovice, 13. – 14. 4. 2018

Südböhmen zu Gast in der Oberpfalz - Schönsee, Centrum Bavaria Bohemia, 29. 11. 2018

V loňském roce se muzeum představilo i v rámci programu pro seniory **Seniorské hrátky** - informačně-kulturní odpoledne v Kláštěrech Český Krumlov, které pořádá Jihočeský kraj ve spolupráci se všemi bývalými okresními městy. Český Krumlov, 29. 8. 2018

VII.

Ochrana sbírek, sbírkotvorná a odborná činnost

K 31. 12. 2018 činil počet evidenčních čísel sbírkových předmětů a jejich souborů 21 572. Průběžně pokračovala i digitalizace sbírkové evidence a na konci roku bylo zpracováno 18 853 evidenčních záznamů 2. stupně v základní podobě, tj. prepisem stávajících katalogizačních karet. Kromě toho bylo pořízeno a předtiskově zpracováno dalších cca 1 100 digitálních snímků (fotografie, scan) obrazových a textových dokumentů, sloužících k doplnění fotodokumentace sbírkového fondu a pro výstavní a propagační potřeby. Za sledovaný rok bylo zapsáno 33 přírůstkových čísel sbírkových předmětů nebo jejich souborů, z toho 30 úplatně (per rollam) a 3 bezúplatně (vlastní sběr 2, dar 1). V roce 2018 prošlo konzervováním nebo restaurováním celkem 24 předmětů. Celkový objem nákladů na konzervování a restaurování sbírkového fondu činil 213 tis. Kč.

Významné akvizice v roce 2018 (výběr):

Podsbírka M – mapy

1. Mapa, Estats de la Couronne de Boheme , A. H. Jaillot – N. Sanson, Paris 1692, kolorovaná mědirytina, 57 x 87 cm, č. př. 1/18
2. Mapa, Regno di Boemia, Ducato di Silesia, Marchesato di Moravia, Lusazia, Giovanni Battista Albrizzi, Venezia 1740, kolorovaná mědirytina, 28, 5 x 33 cm, č. př. 2/18

Podsbírka H – historická

1. Soubor prvoválečných pohlednic, 35 kusů, č. př. 4/18
2. Odznak s pamětní deskou Vojtěcha Chaloupka ze Zlaté Koruny, domobrance padlého na Slovensku 1919, 325,- Kč, č. př. 6/18
3. Polní láhev, rakousko - uherská, vzor 1868, č. př. 31/2018

Podsbírka Reg/Ast – knihy

1. Stifter Adalbert, Studien I., Pest 1864, č. př. 5652
2. Stifter Adalbert, Studien II., Pest 1864, č. př. 5653

Podsbírka VU – výtvarné umění

1. Ocelorytina, Josef Axmann (podle Petera Johanna Nepomuka Geigera): Adalbert Stifter: Studien, 1857, 3 ks, č. př. 11/18
2. Ocelorytina, Carl Mahlknecht (podle Noritze Daffingera): Adalbert Stifter: Portrét, 1850, č. př. 8/18

Podsbírka Nn – etnografická

1. Soubor zvykoslovných předmětů z kolední obchůzky Betlehemců (přenosný betlém dřevěný, čepice papírové, hole dřevěné), druhá polovina 20. století, Ostrov u Malšína, dar, č. př. 33/18
2. Kabelka dámská, s gobelínovou aplikací, první třetina 20. století, sběr, č. př. 32/18

V odborné rešeršní, dokumentační a studijní činnosti byli pracovníci RMCK zapojeni do dlouhodobých projektů:

- „Porta Culturae“, kooperace na projektu archeologických dílen pro veřejnost (Jihomoravský kraj, Jihočeský kraj, kraj Vysočina a Dolní Rakousko), 2016 ad. (Mgr. L. Šmahelová, Ph.D.)

- „Příprava pracovních dílen a projektů pro školy a dětské návštěvníky“ (Mgr. M. Caisová, Mgr. Glaserová, Mgr. L. Šmahelová Ph.D., Mgr. Effenberková, L. Kohoutková, L. Hůlková, J. Chládek, Mgr. V. Podaná)
- HAK DoMo „Mediathek der historischen Alltagskultur zwischen Donau und Moldau“ – kooperační projekt – Regionalmanagement Oberösterreich GmbH (Linz – Horní Rakousko), Mühlviertler Museumsstraße (Freistadt – Horní Rakousko), Regionální muzeum v Českém Krumlově; realizace: 2015 ad. (Mgr. I. Slavík, Mgr. F. Lýsek)

Členství zaměstnanců muzea ve statutárních a jiných orgánech institucí a sdružení, jejichž činnost úzce obsahově souvisí s činností, funkcí a posláním muzea:

- „Adalbert Stifter Institut des Landes Oberösterreich“ – Mgr. I. Slavík, člen korespondent institutu
- „Adalbert-Stifter-Verein e. V. München“ – Mgr. I. Slavík, člen mezinárodního kuratoria spolku
- „Jungbauerův šumavský vlastivědný spolek“ – Lenka Hůlková, zakládající členka a členka představenstva spolku
- „Spolek Stifterův park“ – Lenka Hůlková, předsedkyně spolku
- „Časopis Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce“ – Mgr. Filip Lýsek, člen redakční rady
- „Komise pro sbírkotvornou činnost“ - Prachatické muzeum – Mgr. Ivan Slavík, člen komise

S využitím podkladů odborných pracovníků a ekonomického úseku RMCK zpracoval

Mgr. Filip Lýsek,
ředitel Regionálního muzea v Českém Krumlově

Výstavní sály Regionálního muzea v Českém Krumlově opět ožily 3. dubna 2018 po téměř roční technické přestávce. Veškeré prostory ovládli archeologové se svým od bláta a hlíny umazaným vědním oborem, který je v očích veřejnosti opředěn romantikou a nádechem dobrodružství. A právě to dalo celé výstavě i název. Na myšlenku představit archeologii i vlastní náplň práce archeologa nás přivedla sama veřejnost. Stejný okruh otázek, obecně rozšířené mýty a zkreslené představy o práci archeologů byly hned od počátku hlavním impulzem k zamyšlení, jak vědní obor přiblížit co nejširšímu publiku a jak atraktivně prezentovat výsledky naší práce.

V krátkém úvodu zazněla základní fakta, kdy obor vznikl, jak se etabloval a vyvíjel, jaké okruhy sleduje a jak se dělí. S historií Českokrumlovského regionu přehledně seznámil návštěvníky nástin vývoje osídlení od pravěkých lovců po středověk. Doplnily jej ukázky nálezů zvířecích kostí z Dobrkovické jeskyně i pravěké nádoby objevené v rámci prvních archeologických vykopávek na Boleticku na počátku minulého století. Tyto vedli nadšení amatérští i profesionální badatelé, dva nejvýznamnější - prof. L. Franze a kájovského učitele K. Brdlika připomněly samostatné medailonky. Vůbec poprvé byl k vidění originál dokumentace archeologického výzkumu pravěkých mohyl ze Záluží – Čertyně z roku 1888, který byl prvním odborně vedeným průzkumem na Českokrumlovsku.

Ústřední část výstavy návštěvníkům představila základní typy archeologických památek, které badatelé soustavně zkoumají: sídliště, opevněná sídla, pohřebiště, kultovní nebo církevní okrsky, místa těžby, zpracování a výroby a v neposlední řadě i dobové komunikace. Každý z těchto areálů přiblížila bohatá fotodokumentace, doplněná o nejnovější nálezy z archeologických výzkumů Regionálního muzea v Českém Krumlově a mnoha jihočeských a pražských pracovišť. Vůbec poprvé byly k vidění předměty z Vítkova Hrádku, vedle keramiky a militárií se vyjímaly unikátně dochované fragmenty vlněné látky ze 14. – 15. století. V posledních letech přibýlo průzkumů středověkých a novověkých hřbitovů, v Cetvinách bylo zachyceno 22 barokních hrobů; ozdobná kování rakví, medailonek s obrázkem Panny Marie nebo honosný do cínové rakve a zděné hrobky uložený pohřeb pochází z českokrumlovského městského hřbitova. Zaslouženou pozornost budily ostatky 30. – 50. leté ženy nečekaně objevené v Zubčicích. Tento unikátní nález, datovaný do 11. století, objevili při stavebních úpravách majitelé domu a na místo přivolali archeology, kteří pohřebiště odborně prozkoumali. Nahlédnout do myšlení a duchovních představ pravěkých lidí umožnil výzkum obětiště na Vraném vrchu. Vystavené nálezy bronzových náramků, skleněného kroužku a zlomků lidských kostí byly datovány do mladší doby železné. I křesťanské sakrální stavby vydávají při rekonstrukci svá tajemství. Dlouho zdevastovaný kostel v Boleticích ukrýval několik pohřbů datovaných mincemi do 14. – 15. století a část neporušené podlahy, vyskládané z pálených reliéfně zdobených dlaždic z počátku 14. století. V hledáčku archeologů jsou v posledních letech i historické komunikace a obchodní stezky. Překvapivé nálezy byly objeveny při průzkumu a dokumentaci tzv. Linecké stezky, která spojovala Horní Rakousy s českým vnitrozemím. Stezka překračovala hranici Vyšebrodským průsmykem, vedla podél Vltavy na Boletice, Chvalšiny a dále na Netolice. Nejpočetněji jsou zastoupeny nálezy podkov a hřebů tažných zvířat, k vidění ale byly i osobní předměty, součásti oděvů a zbraní, které dávní kupci na cestě ztratili.

Jak vypadá vlastní archeologický výzkum v terénu, jaké možnosti nabízí moderní technologie a zobrazovací metody současné archeologii, přiblížil druhý okruh výstavy. Modelová situace reálného výzkumu doplněná texty a popisy přenesla návštěvníka do simulované archeologické sondy. Zde si názorně prohlédl začištěný profil, označené a očíslované vrstvy, právě dokončenou kresebnou dokumentaci profilu, používané nářadí i roztríděné nálezy keramických zlomků připravených k transportu do muzea, kde budou dále laboratorně zpracovány. Jako protipól standardních archeologických vykopávek byly veřejnosti představeny i nejnovější metody průzkumů, které do služeb archeologie postupně vstoupily po polovině 20. století spolu s novou filozofií šetrné ochrany archeologických památek. Naleziště, která nejsou bezprostředně ohrožena, zůstávají bez zásahu do budoucna zakonzervována a jejich současný průzkum je prováděn prostřednictvím nedestruktivních metod. Pod zem lze „nahlédnout“ i bez nutnosti kopat, a to díky snímkům z letecké archeologie nebo leteckého laserového skenování (LIDAR). Vyhodnocení LIDARových dat vedlo k objevu dosud

neznámé novověké vojenské pevnůstky u Hašlovic poblíž Českého Krumlova. Velmi přínosná je i metoda tzv. povrchového sběru. Po zaměření nálezů do map a digitálním vyhodnocení jsou mnohdy objevena a lokalizována dávno zaniklá pravěká, středověká i novověká lidská sídla. Úspěšně tak byla detekována lovecko-sběračská osídlení v oblasti lipenské nádrže, středověké vsi na Zlatokorunsku i novověké sklárny v pohraničním pásmu. Dotkli jsme se i ožehavého tématu průzkumu pomocí detektoru kovů. Široká veřejnost jej provozuje a chápe jako oblíbenou volnočasovou aktivitu, aniž by znala závazné právní normy a důsledky takového počínání. Zákony České republiky jasně definují amatérské hledání jako nelegální, které podléhá právním sankcím. Jako protipól k organizovaným skupinám vykradačů archeologických památek se zejména v posledních letech daří efektivně spolupracovat s amatérskými hledáči kovů, kteří aktivně spolupracují s profesionálními archeology a své nálezy odevzdávají do muzeí. Řada cenných hromadných nálezů z doby bronzové a doby laténské objevených v posledních letech na Českokrumlovsku jsou výsledkem činnosti právě těchto detektorářů, kteří ponechali objevené artefakty nedotčené, vyrozuměli archeologa a teprve v jeho přítomnosti byl nález vyzdvížen a zdokumentován i s nálezovými okolnostmi. Vybrané nejnovější přírůstky mohli návštěvníci sami obdivovat přímo ve vitríně. Dosud netušené možnosti přináší nedestruktivní průzkum nepřístupného podzemí. Speciálně vyvinutá metodika a technologie umožňuje nahlédnout do zazděných a obtížně přístupných prostor. Sonda zavedená miniaturním otvorem (cca 2 cm) provádí vizuální průzkum, záznam obrazu, přesné zmapování podzemní dutiny a odběr potřebných vzorků. Fenomenální výsledky a průběh průzkumu královské hrobky v katedrále sv. Víta na Pražském hradě byly k vidění v autentické videoprojekci, průzkum rožmberské hrobky v klášteře Vyšší Brod přiblížila bohatá fotodokumentace. V předpremiéře mohli návštěvníci zhlédnout i metodiku rekonstrukce obličejů podle lebky, která virtuálně opět vrací lidským ostatkům původní podobu a tvář. Jde o náročný proces vícesnímkové digitální fotogrammetrie lebky, metody anatomické a metody hloubky měkkých tkání. Specialistou na tuto problematiku je světově uznávaný Cicero Moraes z Brazílie, jehož výsledky práce jsme měli tu čest prezentovat.

Žádný vědní obor se neobejde bez interdisciplinární spolupráce. Organické nálezy a rostlinné makrozbytky objeované stále častěji při archeologických výzkumech zpracovávají a vyhodnocují specializované přírodovědné laboratoře. Díky nim máme představu o dávné druhové skladbě fauny a flory, využití hospodářských zvířat, zemědělských a planých plodinách, exotických importech i složení potravy napříč společnostmi. V expozici bylo možné porovnat dnešní vyšlechtěné a v pravěku pěstované druhy obilí, zrna a pecky ovocných stromů objevených v odpadních jímkách středověkých domů, spálené obilí i zbytky dřevěných konstrukcí z 13. století.

Samotný závěr výstavy patřil všem, kdo si chtěli zábavnou formou zahrát na archeologa a odpočinout si. Zájemci se oblékli do pracovního, nasadili si přilbu a chopili se dokumentace simulovaného ženského hrobu ze Zubčic. K dispozici byla základní výbava pro začistění nálezu a desky s dokumentací. Lákadlem i zážitkem současně byla pro mnohé možnost dotknout se a osahat si skutečné zlomky keramických nádob z archeologických výzkumů nebo repliky bronzových předmětů. Ti nejtrpělivější zkusili znovu seskládat na střepy rozbitou nádobku a rekonstruovat její původní podobu.

A na závěr se ptáme: Jsme těmi, kdo trpělivě štětcem ometají nálezy a radují ze starých rozbitých hrnců? Nebo těmi, kdo zdržují výstavbu dálnice a za provedení výzkumů žádají milióny? Co je archeologie a co zkoumá? Jaké památky jsou v hledáčku dnešních archeologů a kde se s nimi můžete potkat? Víte, jak skutečně probíhá archeologický výzkum a co se při něm děje? Co se děje s nálezy v muzeu? Jak jsou staré a jak to víme? Proč chodíme po poli? Zajímá nás pravěk nebo i 2. světová válka? Pokud jste do 24. 6. 2018 na výstavu *Dobrodružství archeologie* zavítali, pak všechny správné odpovědi už znáte!

Rok 2018 byl rokem několika významných výročí dějin naší země a také Regionální muzeum v Českém Krumlově připomnělo některá z nich svými výstavami. U příležitosti 100. výročí ukončení první světové války a vzniku Československé republiky zaplnila od 17. července do 4. listopadu 2018 výstavní sály přízemí muzea hlavní výstava sezony s názvem *Od Velké války k republice*. Atmosféru vernisáže zpestřili členové Klubu vojenské historie České Budějovice v dobových skotských a legionářských uniformách.

Samotná výstava připomněla období první světové války, okolnosti jejího počátku, průběh a konec vedoucí ke vzniku samostatné Československé republiky a formování národa. Významná část výstavy byla věnována legionářům, kteří se zásadním způsobem podíleli na zrodu a obraně nového státu v bojích na Těšínsku a na Slovensku v roce 1919. Zmíněny byly také události na Českokrumlovsku, které vyhlášení republiky vyvolalo, především pak vznik župy Böhmerwaldgau 17. listopadu 1918 a následný zásah československé armády.

Návštěvníci měli možnost zhlédnout takřka tisíc trojrozměrných předmětů a množství fotografií a dokumentů. Realizace výstavy v takovém rozsahu byla umožněna díky ochotě a spolupráci mnoha institucí z celých Čech, jihočeských soukromých sběratelů a potomků vojáků, kteří byli přímými účastníky bojů na frontách první světové války. Právě vypůjčené předměty byly pro výstavu stěžejní. K vidění tak byla kromě všech typů legionářských návratových uniforem také uniforma Volkswehru a část skotského stejnokroje. Značnou část výstavy tvořily palné a chladné zbraně, různé typy ručních i dělostřeleckých granátů a výstroj armád Centrálních mocností i Dohody. Vystaveny byly unikátní kolorované fotografie ze západní fronty. Na mnohých z nich byli zachyceni českoslovenští legionáři ve francouzské armádě.

Díky deníkům a korespondenci jsme nahlédli na válečné události očima přeživších i padlých českých vojáků na straně legií i Rakouska-Uherska. Součástí výstavy byly válečné plakáty Vojtěcha Preissiga a návrhy Františka Kupky na zástavu 1. pluku československého vojska ve Francii. K vidění byl také první zákon Československé republiky, napsaný Aloisem Rašínem tužkou ráno 28. října 1918. Opomenuty nebyly ani osobnosti, které se zasloužily o vznik Československa. Nejen pro děti byly vystaveny hračky a školní potřeby.

K nejzajímavějším a nejvzácnějším vystaveným exponátům patřily bezesporu francouzský vojenský pas, používaný Edvardem Benešem za první světové války nebo standarta arcivévodě habsburského Františka Ferdinanda d'Este z jeho lodi Yacht Miramar. K dalším zajímavým dokumentům patřilo prohlášení prozatímní československé vlády, které poslal Tomáš G. Masaryk ministru Edvardu Benešovi, dopis Edvarda Beneše dobrovolníkům v Cizinecké legii a koncept telegramu Edvarda Beneše zaslaného Tomáši G. Masarykovi do Washingtonu o podepsání první smlouvy s Británií z 3. září 1918.

Celkem čtyřikrát se mohli návštěvníci pomyslně přenést na různá místa o století zpět v čase. Poprvé na počátku výstavy návštěvníci stáli před stěnou inspirovanou záznamem v deníku vojáka rakousko-uherské armády Tomáše Mikšla, který popsal zákop na ruském bojišti v roce 1916: "Kdo jaké pohlednice měl, vylepili jsme si na stěny a doprostřed mapu, noviny jsme měli zaplacený na půl roku, tak jsme přehlíželi, jak kde postupujem neb ustupujem." Podruhé jsme se přenesli do Českého Krumlova 28. října 1918 scénou, kde byl český občan přistižen příslušníkem Volkswehru při sundávání znaku rakouského orla ze zdi domu. Zatímco ve vnitrozemí bylo sundávání rakouských znaků běžným veřejným jevem, v pohraničních oblastech s převahou obyvatelstva německé národnosti byla situace zcela jiná. Pohraničí bylo obsazeno příslušníky ozbrojených sil rakouských Němců tzv. Volkswehrem, kteří měli zajistit německou svrchovanost nad sporným územím. I přesto zmizely z budov v Českém Krumlově v noci z 28. na 29. října 1918 dva rakouské znaky. Potřetí jsme vstoupili do domácností na počátku první republiky pohledem do kuchyňského koutu se vším zařízením od nádobí až po žehličku či šicí stroj. V kontrastu k poklidnému životu v běžných domácnostech krátce po vzniku republiky jsme vrátili do stejné doby, ovšem do Ruska, kde českoslovenští legionáři stále žili ve vlcích a sváděli boje proti vojákům bolševické vlády. Návštěvníci mohli nahlédnout do čtyř okének vagonů legionářského vlaku na ruském nádraží – nemocničního, pekařského, bojového a těplušky.

Cílem výstavy bylo přiblížit návštěvníkům život ve válce i v nově vzniklé republice a umožnit

jim náhled do pocitů, které prožívali vojáci na frontách. Toho jsme dosáhli nejen díky předmětům, se kterými se vojáci běžně setkávali, nebo je sami používali, ale především jsme využili citace z deníků a korespondence, které byly často velmi emotivní. Snad jsme díky tomu docílili toho, že si návštěvníci odnesli z výstavy nejen poučení a vizuální zážitek, ale také citový prožitek.

Mgr. Vladimíra Podaná
Vojáci Velké války v Českém Krumlově

28. října 2018, tedy v Den vzniku samostatného československého státu jsme se připojili k oslavě 100. výročí vzniku samostatného Československa a konce první světové války celodenní akcí s názvem *Vojáci Velké války v Českém Krumlově*. Zároveň se jednalo o „derniéru“ hlavní výstavy sezóny *Od Velké války k republice*, na kterou tematicky navazovala. Akce se konala ve spolupráci se členy a přáteli Klubu vojenské historie (KVH) České Budějovice a Městským divadlem Český Krumlov. I přes značnou nepřízeň počasí se přišlo podívat 1 183 návštěvníků. Vstup na akci i do muzea byl tento den zdarma.

Nedaleko muzea v prostoru parku za Městským divadlem Český Krumlov vyrostlo prvoválečné vojenské ležení s expozicí pod širým nebem, kde měli návštěvníci jedinečnou možnost sáhnout si na vystavené exponáty. K vidění byli členové KVH České Budějovice v dobových uniformách Centrálních mocností, Dohody i československých legií, kteří prováděli návštěvníky celým programem. Kromě uniforem a výstroje byly k vidění například chladné zbraně, plynové masky, improvizovaná výbušná zařízení, předměty denní potřeby, polní kuchyně nebo britský tří-palcový minomet.

Připraven byl celodenní program, kde nechyběly přednášky a praktické ukázky. Po celý den si mohli návštěvníci ve stanu polní pošty vyzkoušet materiály a techniky používané v průběhu konfliktu ke korespondenci. Zde si také mohli zakoupit repliky dobových pohlednic a nechat si je orazítkovat nejrůznějšími razítky podle dobových vzorů. Kromě toho byly pro návštěvníky připraveny pamětní listy, na které mohli použít repliku razítka 7. roty 91. pěšího pluku, jehož originál je uložen ve sbírce muzea. Během komentované prezentace byly formou přehlídky představeny uniformy vojáků „Velké války“. Na příkladu britského vojáka jsme si ukázali, k jakému vývoji výstroje během války došlo. Proběhla také ukázka pořadového výcviku skotské pěchoty.

Samotné umístění akce mělo návaznost na období první světové války, kdy byl Český Krumlov určen jako jedno z lazaretních měst. Ranění sem byli přiváženi nemocničními vlaky a v budově současného Městského divadla Český Krumlov (tehdejší „Nové hospody“) byla zřízena první záložní nemocnice v Českém Krumlově pro raněné vojáky. Další nemocnice byly pak na zámku, ve školách a postupem času i na dalších místech. První transport raněných přijel do Českého Krumlova 13. září 1914 a stal se pro město velkou událostí. Sanitním mužstvem sboru dobrovolných hasičů byli ranění vojáci vyneseni z vagónů a převezeni do velkého sálu „Nové hospody“. Proto byla připravena ve stanu polní ambulance přednáška k vojenskému zdravotnictví s praktickou ukázkou operačního zákroku. Ačkoli se tato část programu během dne opakovala celkem třikrát, stan byl vždy zaplněný návštěvníky.

Při této příležitosti byl ve vojenském táboře vystaven soubor unikátních kolorovaných snímků, jehož část byla prezentována ve výstavě *Od Velké války k republice*. Tematicky se jednalo o fotografie především dohodových armád na západní frontě – Britů, Francouzů, Američanů, Kanadánů, Skotů a v mnoha případech také československých legionářů ve francouzské armádě. Vojáci jsou zachyceni jak na bojištích, tak i v zázemí, při přehlídkách, při přesunech, v bojích či při přípravách na bitvy. Mnoho snímků je věnováno krajině a městům zničeným během bojů. Další významnou částí souboru jsou fotografie zbraní od granátů, kulometů, děl či houfnic až po tanky a letadla. Na jednom ze snímků je zachycen panovník Britského impéria Jiří V. při prohlídce bojiště na Butte de Warlencourt. Návštěvníci zde také měli ojedinělou možnost prohlédnout si také originální skleněné destičky s těmito dodatečně kolorovanými fotografiemi.

Mgr. Ivan Slavík

Kritika bez servítků

/Na okraj výstavy “Ilustrace knih Adalberta Stiftera” v Památníku – rodném domě Adalberta Stiftera v Horní Plané/

“Jsou obrázky vůbec potřebné?” Touto, původně vnitřní pochybností, častoval Adalbert Stifter svého peštského nakladatele a přítele Gustava Heckenasta. Ten, coby zkušený obchodník a prodejce knih, se jej naopak docela věcně snažil přesvědčit, že zdařilé ilustrace, byť by se jednalo pouze o jednu jedinou na titulní straně, by mohly podstatnou měrou zlepšit a zvýšit prodejnost vydaných titulů. Poté, co se Stifterův zpočátku skeptický pohled začal pozvolna měnit, ovšem vyvstal nový a zcela zásadní problém: Který z umělců žijících ve Vídni, je dost dobrý, aby byl touto prací s důvěrou pověřen? Vzhledem k faktu, že Stifter sám byl uznávaným a nemálo sebevědomým krajinomalířem, přikládal volbě obzvláště velký význam, a to s jedním podstatným obsahovým požadavkem, který totiž nebyl dán jeho vlastnímu talentu - důrazem na figurativní zobrazení.

Výsledek definitivního rozhodnutí padl na respektovaného kreslíře a malíře Petera Johanna Nepomuka Geigera (1805-1880), který na sebe upoutal všeobecnou pozornost uměleckých kruhů jako učitel kreslení mladých arciknížat Františka Josefa a Ferdinanda Maxmiliána. Již jeho první akvarelové návrhy Stiftera nejen uklidnily, ale doslova nadchly. “Přijměte můj nejvřelejší a nejniternější dík za to, ...že jste tak velkým a nedostižným umělcem.”, napsal později Stifter v roce 1856.

Z průběžně předkládaných a Stifterem odsouhlasených návrhů musel nyní někdo pro knižní formát zhotovit identické, avšak pro formát knihy podstatně zmenšené rytiny. Nakladatel Heckenast tímto náročným úkolem pověřil Josefa Axmanna (1793-1873), úctyhodného člena C. K. Akademie výtvarných umění ve Vídni. Sám Stifter si tohoto umělce vysoce cenil a brzy jej i zařadil do okruhu svých nejbližších přátel. “Děkuji ti tisíckrát za toto dílo. Ty listy mi zůstanou drahé až do konce života.”, zhodnotil Stifter v roce 1866 jeho řemeslně brilantní práci.

I přes dlouholeté přátelství, kolegiální úctu a opakované ujišťování: “Vy sám budete nejlépe vědět, jak to udělat...” lpěl Stifter trvale na požadavku, aby mu byly všechny návrhy a rytiny, dříve než budou vytištěny a použity v knihách, předloženy k nahlédnutí, ke kontrole a ke schválení. Úsilí o dosažení preciznosti ve shodě obrazu s textem, v oduševnělosti, v přesnosti, v nejmenším detailu, stejně jako i v celkovém dojmu, považoval za nadmíru důležité. “A nyní mi dovolte, abych Vaši pozornost nasměroval k několika věcem, které by bylo zapotřebí vylepšit”, byla ve vzájemné korespondenci častá jeho slova, kterými při tvorbě a výběru ilustrací zahrnoval oba trpělivé umělce. V lednu 1853 se Stifter vyjádřil stručně a jednoznačně: “Kdyby ty kresby nedělal Geiger a rytiny Axmann, tak bychom mé knihy raději nechali jít do světa bez nich.”

Ve stejném roce byl vytištěn nový titul, první vydání dvou svazků povídek *Pestré kameny*. Dvě titulní ilustrace k povídkám *Žula* a *Horský křišťál* vytvořil Ludwig Richter (1803-1884), všeobecně uznávaný a zakázkami hýčkaný malíř z Drážďan. Tyto ilustrace však, oproti zavedeným zvyklostem, se Stifterem nikdo předem nekonzultoval. Jeho obsáhlá kritika, adresovaná v dopise nakladateli Heckenastovi, byla okamžitá, velice emotivní a veskrze negativní.

„...Včera jsem obdržel titulní ilustrace k *Pestrým kamenům*. Hrůza! Všechno je tam úplně špatně! Ten umělec pracoval podle jakési naučené manýry a ne podle živé předlohy, a ta manýra je navíc prosta jakéhokoliv talentu. Proto je to u všech postav jedno a totéž (nateklá hlava, jako u dětí, které mají v lebce vodu, naprosto stejně bezduchá obočí, tvary očí a víčka, tytéž linie nosů bez charakteru, opuchlé tváře bez grácie a jemnosti, malá ústa v duchu nic neříkajících obrázků z módních žurnálů a co se rukou týče, je to něco na způsob žab). Oblečení nevykazuje známky studia, ale je pojednáno povrchně jako otřepaná fráze...”

Díl první. Ani stopa po tom, že ten hoch s plačtivě strnulým výrazem je oním srdnatě odhodlaným smolařovým synem, který zachrání dívku nemocnou morem. Mohl by ostatně být každým dalším dítětem na světě, není na něm téměř nic typického od smolařského řemesla. Ten by dozajista nikoho z bryndy nevytáhl! Vlasy má jako bavlněnou paruku... Jeho oblečení je tak banální, že nevypovídá o vůbec ničem. Umělec nezná kroje té oblasti... Takové kabátky, jaké má na sobě toto dítě, u nás nosí jen projíždějící děti převlečené za vojáčky...

Díl druhý. Ještě mnohem horší. Ten ševcův syn je naivní, nebo něco pozoruje, je zvědavý a

schopný činu? Obličej je to nejhorší a nejzpackanější, je to doslova neštěstí, jakého se často dopouštějí začátečníci. To mají být vlasy? To mají být tváře? Ty oči v obličejí, je to možné ... Oblečení dětí vyznívá jako planý žvást, připadá mi spíše pruské, než by se hodilo do našich Alp...Tyhle boty si děti nemohly nechat ušít u proslulého ševce v Gschaidu. To jsou boty, jak je maloval Tidemann, žádné horské šněrovací boty z údolí Gschaidu....

Celkový dojem z titulních obrázků je obdobný jako u ordinérních dětských historek, a já se obávám, že mnoho zákazníků při pouhém pohledu na ně projde kolem bez zájmu. Takové smyslově předjímané dojmy velice poškozují text, stejně jako jsem naopak přesvědčen, že Geigerův oduševněle krásný „Hoch na pastvině“ nemalou měrou pozvedl povídku Ves na pláni. Kdybych byl vydavatelem já, tak bych ty obrázky vyhodil. Ne, že bych to od Vás vyžadoval, tu věc již asi nelze vrátit; ale o to ze srdce žádám, aby se již nikdy nenechal dělat nějaký obrázek, aniž bych předem viděl předlohu; jelikož jsem schopen zaujmout umělecké stanovisko a posoudit vztah k textu, nebude tak zcela jistě zle narušeno něco, co je ve Vašem zájmu...“

Bezesporně zdrcující kritika umělce, který více než čtyřicet let působil jako profesor krajinomalby na Umělecké akademii v Drážďanech a jenž během svého života vytvořil více než dva a půl tisíce dřevorytů a ilustrací.

Stifterova obava, že o knihu nebude zájem, se nenaplnila a celý náklad prvního vydání se během několika let prodal. Druhé vydání bylo připraveno již v roce 1863, tentokrát ovšem pouze s jednou titulní ilustrací – rytinou Josefa Axmanna, jejíž předlohu zhotovil Josef Maria Kaiser (1824-1893).

Adalbert Stifter zemřel v lednu 1868. Jeho literární odkaz však žil dále a žije dodnes. Mnoha malířům, kreslířům a grafikům několika generací nabídly stále a stále čtené novely, povídky a romány Adalberta Stiftera uměleckou výzvu a pro mnohé z nich se, i bez Stifterova kritického ukazováčku, staly záležitostmi cti a srdce:

"Stifter se stal mým přítelem, který mě provází po celý život. Přítelem silným, věrným, avšak ne vždy shovívavým" (Ernst von Dombrowski, 1896-1985).

"Mé ilustrace by neměly být výjimečné, ale správné. Tím myslím, že by měly odpovídat takovým zákonům, na nichž spočívá podstata Stifterova pojetí krásy" (Jan Cihla, 1929-2017).

Mgr. Alice Glaserová

Chodenie s Betlehemom na Českokrumlovsku

Do skupiny vánočních obřadních koled a pastýřských her se řadí obchůzky Betlehemců, které byly do regionu Český Krumlov přeneseny po druhé světové válce prostřednictvím rumunských reemigrantů z Banátu. Základem je koleda čtyř mladých mužů nebo chlapců nesoucích dřevěný model kostelíka s vnitřní instalací scény narození Krista. Kromě něho jsou Betlehemci vybaveni vysokými papírovými čepicemi a dřevěnými holemi. Skupinu čtyř doplňuje koledník převlečený za čerta v kožichu a masce. Postavy mají charakteristická jména a funkce. Obcházejí s přenosným betlémem jednotlivá obydlí a přinášejí zprávu o narození Ježíše Krista. Od domácích dostávají odměnu.

Zvyk je možné zasadit do širšího kulturního kontextu. Kromě jiného se s obdobnými obchůzkami můžeme setkat v některých slovenských obcích nebo třeba na Valašsku.¹ Právě v těchto oblastech, domníváme se, můžeme hledat původ tradice zachycené ještě v 80. letech 20. století na Českokrumlovsku. Osídlenci poválečného českokrumlovského pohraničí pocházejí sice z rumunského Banátu, jejich původní vlastí bylo ale Slovensko² a české země.

Zda je tradice známa také mezi původním rumunským obyvatelstvem, je badatelským úkolem evropské etnologie. Domníváme se však, že obyčej byl do Rumunska přinesen osídlenci ze Slovenska a z Moravy. V Rumunsku byl v původní podobě, podobně jako jazyk a další lidové tradice, udržován. A po válce, jako svébytná součást kultury příchozích, je praktikován také na Českokrumlovsku.

Jedná se o reálný doklad fenoménu tradiční lidové kultury etnické skupiny a jeho životnosti v odlišných podmínkách tvořených majoritní společností. (V tomto případě dvou.) Z jakých důvodů byla obchůzka na Českokrumlovsku praktikována jen v první a druhé generaci osídlenců, proč zanikla a proč byla tradiční lidová kultura reemigrantů postupně nivelizována, je otázkou pro podrobnější průzkum.³ Ale vraťme se k tomu, jakou podobu a charakteristické znaky měla obchůzka v našem regionu ve druhé polovině 20. století.

Sbírka Regionálního muzea v Českém Krumlově historii zvyku nepomíjí. Jako doklad a dokumentace jeho existence je zde uložen jeden model přenosného kostela a papírové čepice koledníků z Kaplicka. Kromě těchto trojrozměrných předmětů se ve sbírce nachází také černobílé fotografie, které v 70. až 80. letech 20. století pořídila bývalá etnografka muzea Eva Davidová v okolí Malšína. Fotografie vznikly v poslední fázi existence této obchůzky, takže spolu s předměty tvoří velmi cenný materiál. Obyčej jako takový na Českokrumlovsku již neexistuje. Je již pouze součástí vzpomínek původních účastníků.

K naší velké radosti nás na podzim roku 2018 kontaktovala dárně pocházející z rodiny reemigrantů, kteří po válce osídlili okolí Malšína. Přihlásila se prostřednictvím kolegyně Marty Vachové s nabídkou možnosti věnování několika kolednických atributů Betlehemců z Ostrova u Malšína. Dominantou kolekce předmětů tvoří přenosný kostelík, jehož stěny jsou zdobeny barevnými papíry a interiér je osazen figurkami zpodobňujícími scénu narození Ježíše Krista. Kromě kostelíka, jsme získali vysoké papírové čepice a dřevěné hole, pomocí kterých koledníci zahajovali a doprovázeli svůj výstup. Vše je zachováno do dnešních dnů v perfektním stavu.

Při bližším prohlédnutí zmíněných černobílých snímků z 80. let minulého století pořízených Evou Davidovou jsme nový přírůstek, který rodina s pietou a v bezvadné kondici uchovávala jako památku na dobu, kdy byl tento krásný vánoční zvyk běžnou součástí jejich života, dokonce identifikovali.

Původní scénář a průběh této obchůzky, která byla reemigranty realizována v našem regionu během Vánoc, byl zachycen a zdokumentován již zmíněnou Evou Davidovou. Zvyk byl sice opuštěn, ale

¹ E. Večerková - V. Frolcová, *Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury*. Praha 2010, s. 152 až 154, s. 368 až 373.

² Reemigranti z Banátu se někdy označují jako Rumunští Slováci

³ Výzkumem a problematikou reemigrace se kromě jiných vědních oborů zabývá etnologie. Jmenujme některé práce: I. Heroldová, *Reemigrace zahraničních Čechů a Slováků po druhé světové válce. Češi v cizině 1*. Praha 1986, s. 153 až 164., J. Vaculík, *Reemigrace zahraničních Čechů a Slováků v letech 1945 až 1950*. Brno 1993., H. Nosková – J. Váchová, *Reemigrace Čechů a Slováků z Jugoslávie, Rumunska a Bulharska (1945 - 1954)*. Praha 2000.

nikoliv zcela zapomenut. Ještě dnes jej mají původní aktéři v živé paměti a o své vzpomínky se dělí také s mladšími členy rodiny, kteří tradici znají již jen z vyprávění.

Koleda se konala na Štědrý den a začínala v odpoledních hodinách: „Většinou se kvůli tomu večerelo i dřív, abysme mohli už v pět na koledu. Hned po večeri jsem odcházel. Dárky jsme si nedávali, tak jako se dávají teď.“⁴

Koledníci měli svá jména a ustálené role. Čtyři se jmenovali Ponajprv, Anjel, Fedor a Kuba. Pátým členem obchůzky byla strašidelná postava zvaná Starý nebo také Čert. Čtyři oblékali bílé košile, dlouhé asi tak ke kolenům a a bílé spodnice, lemované krajkou. Každý z nich byl ještě opásán barevnou stuhou. Na hlavu si brali vysoké čepice z tvrdého papíru ozdobené stuhami.⁵

Starý (Čert) na sobě míval kožich z ovce, na hlavě masku, ve které byly vystřižené díry na oči a velký červený nos propíchaný špendlíky. Dále opasek se zvony, na kotnících rolničky a zvonky. Každá postava měla dřevěnou tyč zvanou bakule zdobenou stuhou a kovovými plíšky. Boucháním do země účinkující sám sebe doprovázel při recitaci a zpěvu. Anděl nosíval navíc zvoneček.⁶

Koledníci s betlémem obcházeli domy v okolí. Před každou budovou zazpívali úvodní píseň, v které se dotazovali, zda je majitel pozve dále. Po přijetí domácím vstoupili do místnosti, na čestné místo (obvykle na stůl) postavili kostelík a pokračovali v přednesu písní: „Anděl nesl betlém, zpíval koledu a odložil kostelík na stůl, zapálil svíčku a otevřel dvířka. Všichni se do něj chodili dívat. Ten, kdo přišel, tak začal sám a ostatní se k němu přidali a pak zpívali dohromady, chodilo se dokola a bouchalo se bakulí. Poslední přišel Starý nebo čert, strašil děti a dělal rachot.“⁷

Na závěr vystoupení dostávali od domácích odměnu v podobě pohoštění, potravin, peněz a alkoholu. Z vykoledovaných naturálií byla obvykle 25. nebo 26. prosince uspořádána hostina pro obyvatele vesnice.⁸

Z malé ukázky je patrné, že kultura osídlenců byla velmi zajímavá a bohatá na tradice. Dodnes budí zájem historiků. Místními dějinami se kromě několikrát zmiňované Evy Davidové věnovali a věnují další badatelé. V novější době se o zvykosloví a kulturu Slováků příšlých po válce do našeho regionu zajímal například Radek Ocelák.⁹ Mezi dalšími jmenujme také Petra Jelínka, který přímo o Betlehemcích napsal několik dílčích článků.¹⁰

Literatura:

E. Večerková – V. Frolcová, Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury. Praha 2010.

Kol. autorů, Novohradské hory a novohradské podhůří. Příroda, historie, život. Baset 2006.

S. Brouček – R. Jeřábek, Lidová kultura. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska. Praha 2007.

Informátoři:

Eliška Rolníková, Český Krumlov

Martin Rolník, Ostrov u Malšína

⁴ Martin Rolník, Ostrov u Malšína

⁵ Eliška Rolníková, Český Krumlov

⁶ Eliška Rolníková, Český Krumlov

⁷ Martin Rolník, Ostrov u Malšína

⁸ Eliška Rolníková, Český Krumlov

⁹ R. Ocelák, Reemigranti. Minulost sedmihradských Slováků a jejich poválečný příchod z Rumunska do ČR. Vlastním nákladem 2018.

¹⁰ Viz. například: P. Jelínek, Betlehemci z podšumavského Malšína in Českobudějovické listy 1992, ročník 1, 19. 12. 1992, číslo 42, Magazín s. 13

Mgr. Ivan Slavík

Vzpomínka na Evu Davidovou

V pátek 21. září 2018 zemřela ve věku 85 let PhDr. Eva Davidová, významná osobnost české etnografie, laureátka Ceny města Český Krumlov za rok 2005, která jí byla udělena za celoživotní práci věnovanou romskému etniku a za dlouholetou spolupráci s městem v oblasti mezilidských vztahů a řešení soužití s romskou menšinou.

Eva Davidová se narodila v Praze, vystudovala etnografii a dějiny umění na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy, následně působila v různých kulturních institucích na Slovensku a od roku 1968 v Sociologickém ústavu Akademie věd. Jako jedna z prvních v tehdejší Československu se od roku 1955 začala systematicky věnovat a publikovat své poznatky o životě romských komunit v Čechách, na Moravě a na východním Slovensku. Od roku 1976, kdy se přestěhovala do Českého Krumlova a působila ve zdejší Okresním vlastivědném muzeu (do roku 1991), zůstala tomuto tématu věrná a díky své obdivuhodné vědecké činnosti zanechala mimořádně cennou a mezinárodně respektovanou dokumentaci o způsobu života Romů a jejich slovesné a hudební kultuře v městském prostředí. Byla dlouholetou spolupracovnicí Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV v rámci celostátního výzkumného úkolu etnických procesů a osídlování pohraničí po roce 1945.

PhDr. Eva Davidová byla členkou mezinárodních vědeckých společností (International Romani Union, Gypsy Lore Society) a v roce 1991 stála i u zrodu Muzea romské kultury v Brně. Kromě bohaté publikační činnosti předávala své poznatky formou přednášek na četných univerzitách i formou dokumentárních a fotografických výstav, které pokaždé vzbudily zasloužené uznání a obdiv široké kulturní veřejnosti. Za celoživotní práci v oblasti záchrany, dokumentace a prezentace tradiční kultury Romů obdržela v roce 2002 medaili Artis Bohemiae Amicis, v roce 2012 Cenu Muzea romské kultury a v roce 2014 převzala ocenění Roma Spirit za celoživotní aktivní snahu o zlepšení situace Romů v České republice.

Čest její památce!

kolektiv pracovníků Regionálního muzea v Českém Krumlově

ZÁVĚREČNÉ PODĚKOVÁNÍ

V souvislosti s rozsáhlou organizační přípravou a realizací muzejní sezóny si dovoluujeme poděkovat všem zúčastněným institucím, spolkům, právnickým a fyzickým osobám, za projevenou vstřícnost a poskytnutou odbornou a materiální podporu vybraných akcí muzea v roce 2018!

ROČENKA REGIONÁLNÍHO MUZEA V ČESKÉM KRUMLOVĚ 2016

Výroční zprávu zpracoval Mgr. Filip Lýsek

Přílohy dále připravili Jitka Bohdalová, Mgr. Alice Glaserová, Mgr. Petra Effenberková, Mgr. Lucie Šmahelová, PhD., Mgr. Ivan Slavík, Mgr. Vladimíra Podaná

Redakce:

Mgr. Filip Lýsek

Korektury:

Mgr. Martina Vachová, Mgr. Radka Frčková

Grafický návrh a výběr fotografií:

Lenka Kohoutková

Fotografie:

Mgr. Miloslava Caisová, Pavel Dolejší, Mgr. Alice Glaserová, Lenka Hůlková, Lenka Kohoutková, Mgr. Jana Lohnická, Mgr. Filip Lýsek, Mgr. Vladimíra Podaná, Ing. Ladislav Pouzar, Jiří Svoboda, Mgr. Lucie Šmahelová, PhD., Mgr. Martina Vachová

tisk:

Tiskárna Vyšehrad, s.r.o.

vydalo Regionální muzeum v Českém Krumlově, příspěvková organizace zřizovaná Jihočeským krajem, 2019

náklad 300 výtisků, vydání první